

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2019/20:MJU4

Riksrevisionens rapport om Klimatklivet

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen dels lägger regeringens skrivelse till handlingarna, dels avslår motioner om bl.a. att lägga ned Klimatklivet.

I betänkandet finns en reservation (M, SD, KD) och två särskilda yttranden (C, L).

Behandlade förslag

Regeringens skrivelse 2018/19:121 Riksrevisionens rapport om Klimatklivet.
Sex yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	4
Utskottets överväganden.....	5
Reservation	18
Klimatklivet, punkt 1 (M, SD, KD).....	18
Särskilda yttranden	20
1. Hänvisning till pågående arbete (C)	20
2. Hänvisning till pågående arbete (L)	20
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	21
Skrivelsen.....	21
Följdmotionerna	21

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Klimatklivet

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:3111 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD),

2018/19:3112 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 1–4 och

2018/19:3113 av Martin Kinnunen m.fl. (SD).

Reservation (M, SD, KD)

2. Skrivelsen

Riksdagen lägger skrivelse 2018/19:121 till handlingarna.

Stockholm den 3 oktober 2019

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Kristina Yngwe

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kristina Yngwe (C), Louise Meijer (M), Isak From (S), John Widegren (M), Runar Filper (SD), Magnus Manhammar (S), Elin Segerlind (V), Betty Malmberg (M), Malin Larsson (S), Marlene Burwick (S), Tina Acketoft (L), Mats Nordberg (SD), Ulrika Heie (C), Markus Selin (S), Staffan Eklöf (SD), Kjell-Arne Ottosson (KD) och Lorentz Tovatt (MP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens skrivelse 2018/19:121 Riksrevisionens rapport om Klimatklivet. I skrivelsen redovisar regeringen sin bedömning av de iakttagelser och slutsatser som Riksrevisionen har gjort i sin rapport Klimatklivet – stöd till lokala klimatinvesteringar (RiR 2019:1). Tre följdmotioner har väckts med anledning av skrivelsen. Förslagen i motionerna finns i bilagan.

Vid utskottets sammanträde den 13 juni 2019 presenterade riksrevisor Helena Lindberg med medarbetare från Riksrevisionen innehållet och slutsatserna i rapporten.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redovisar regeringen sin bedömning av Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer i rapporten Klimatklivet – stöd till lokala klimatinvesteringar (RiR 2019:1). I och med skrivelsen anser regeringen att granskningsrapporten är slutbehandlad.

Utskottets överväganden

Riksrevisionens rapport om Klimatklivet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkandena med hänvisning till främst pågående arbete. Riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna. Jämför reservationen (M, SD, KD).

Riksrevisionens granskning

Syftet med Riksrevisionens granskning

Syftet med Riksrevisionens granskning har varit att granska om genomförandet av Klimatklivet har varit effektivt och om stödet har bidragit till att uppnå Sveriges klimatmål på ett kostnadseffektivt sätt. Följande frågor har ingått i granskningen:

1. Har Klimatklivet genomförts på ett effektivt sätt?
2. Bidrar Klimatklivet till att uppnå klimatmålet på ett kostnadseffektivt sätt?
 - a. Är stödet utformat så att utsläppsminskningarna maximeras, givet Klimatklivets budget?
 - b. Utgör Klimatklivet tillsammans med övriga styrmedel en kostnadseffektiv styrmedelskombination för att nå de svenska klimatmålen?
3. Har åiterrapporteringen till riksdagen varit rättvisande?

Allmänt

Riksrevisionens övergripande slutsats är att Klimatklivet i stora delar har genomförts på ett effektivt sätt, men att stödet inte är en del av en kostnadseffektiv styrmedelskombination för att nå det svenska klimatmålet till 2030. Riksrevisionen ser förbättringsmöjligheter vad gäller genomförande, utformning och rapportering av stödet.

Enligt Riksrevisionens bedömning har genomförandet av Klimatklivet fungerat effektivt. Det finns dock vissa brister; t.ex. saknas det en övergripande riskanalys, ansvarsfördelningen av uppgifter mellan myndigheterna är till viss del otydlig och vägledningen till de sökande är otydlig när det gäller vilken typ av uppgifter som behövs.

Enligt Riksrevisionen var uppstartsfasen mycket kort, vilket innebär en risk för felaktiga beslut. Enligt Riksrevisionen har det funnits viss otydlighet i arbetsfördelningen mellan Naturvårdsverket och länsstyrelserna som medfört dubbelarbete. Mindre än hälften av länsstyrelserna har under granskningsperioden haft interna riktlinjer för handläggningsprocessen i fråga

om klimatklivsärenden. Samtidigt har det saknats en övergripande riskanalys för Klimatklivet som inkluderar t.ex. risk för oegentligheter och sårbarhet vad gäller personella resurser.

Naturvårdsverket hade vid granskningstillfället ännu inte fastställt hur uppföljningen av Klimatklivet ska gå till. Enligt Riksrevisionen är det viktigt att planera för en utvärdering redan vid starten av ett stödsystem för att säkerställa att rätt uppgifter för utvärderingen kan samlas in.

De administrativa kostnaderna (exklusive sökandes kostnader) per ärende för Klimatklivet har totalt sett varit på jämförbar nivå med föregångaren Klimatinvesteringsprogrammet (Klimp) men betydligt högre än för andra, smalare investeringsstöd. Den administrativa kostnaden i förhållande till utbetalda bidrag har legat på en normal nivå och väsentligt lägre än Klimp. Enligt Riksrevisionen framstår Klimatklivet som mycket komplext eftersom stödet har kunnat ges till ett brett spann av åtgärder. Ansökningar har behövt kompletteras i större utsträckning än för andra jämförbara stödsystem. Samtidigt har vissa uppgifter varit obligatoriska att uppges men inte använts.

Enligt Riksrevisionens bedömning är de beräknade utsläppsminskningarna och merkostnaden för åtgärder inom Klimatklivet inte korrekt beräknade. Riksrevisionen har identifierat ett antal brister som bidrar till att Klimatklivet inte kan sägas generera kostnadseffektiva åtgärder för att uppnå etappmålen under miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan. Enligt Riksrevisionens beräkningsexempel är marginalkostnaden för utsläppsminskningarna betydligt högre än Naturvårdsverkets statistik visar när hänsyn tas till bl.a. samverkan med andra styrmedel och stödets administrationskostnader. Enligt Riksrevisionen är marginalkostnaderna högre än vad som enligt Miljömålsberedningens analys krävs för att nå klimatmålet till 2030. Riksrevisionens bedömning är därför att Klimatklivet inte är en del av en kostnadseffektiv styrmedelskombination för att nå det svenska klimatmålet till 2030. Att t.ex. höja koldioxidskatten skulle vara mer kostnadseffektivt. Detta kan dock enligt Riksrevisionen vara svårt att genomföra av andra skäl. Riksrevisionen rekommenderar därför förändringar av stödsystemet som skulle öka kostnadseffektiviteten.

Naturvårdsverket har beviljat stöd till åtgärder utifrån om den s.k. klimatnyttokvoten är över en viss förutbestämd brytpunkt. Åtgärder av olika slag jämförs därmed med varandra utifrån hur mycket utsläppsminskning per investeringskrona som de beräknas generera. Laddstationer och transportåtgärder har tillåtits en lägre brytpunkt eftersom dessa, utöver utsläppsminskningen, också anses bidra till teknikspridning. Bortsett från dessa undantag har stödet varit utformat så att det skulle kunna ge maximal utsläppsminskning per investerad krona, detta under förutsättning att utsläppsminskningen har varit korrekt definierad, realiserats i praktiken och inte skulle ha kommit till stånd utan stödet. Riksrevisionen bedömer dock att dessa förutsättningar inte alltid uppfyllts.

Det finns flera andra klimatekonomiska styrmedel som samverkat med Klimatklivet, exempelvis koldioxidskatten och bonus–malus-systemet. Detta

försvårar möjligheten att jämföra Klimatklivets åtgärder med varandra och gör att utsläppsminskningen riskerar att överskattas. Att stödet getts till ett brett spektrum av åtgärder har bidragit till att företagen har haft ett informationsövertag, vilket har gjort det svårt för Naturvårdsverket att bedöma förutsättningarna för en åtgärd när det saknats andra liknande åtgärder att jämföra med.

Naturvårdsverkets vägledningar för utsläppsberäkningar har baserats på en livscykelanalys, vilket även inkluderar utsläppsminskningar i andra länder. Detta skiljer sig enligt Riksrevisionen från hur de svenska klimatmålen är avgränsade och från de riktlinjer som använts för beräkning av utsläpp för uppföljning av de svenska klimatmålen. Samtidigt anser Riksrevisionen att det funnits problem med dubbelräkning i de fall där det behövs en kedja av åtgärder för att åstadkomma en utsläppsminskning.

Den samhällsekonomiska kostnaden för utsläppsminskningen från en åtgärd har antagits motsvara investeringskostnaden för åtgärden. Enligt Riksrevisionen ger detta inte alltid en rättvisande bild. Vissa åtgärder ger både intäkter och driftskostnader som kan kopplas till andra tjänster som åtgärden genererar, utöver själva utsläppsminskningen.

Stöd till tank- och laddstationer har getts vid lägre klimatnyttokvot än vad som krävts för att få stöd för andra åtgärder då dessa stationer även ansetts bidra till marknadsintroduktion av teknik. Riksrevisionens bedömning är att behovet av dessa stationer inte går att mäta i utsläppsminskningar. Stödet borde i stället ges utifrån andra grunder, exempelvis hur de är geografiskt utspridda.

Riksrevisionen har granskat rapporteringskedjan från myndigheterna till riksdagen. Enligt Riksrevisionen har Naturvårdsverkets rapportering till regeringen varit utförlig men utgått från myndighetens statistik över stödet, vilken inte tagit hänsyn till de brister som uppmärksammats i Riksrevisionens granskning. Riksrevisionen bedömer att regeringen har valt att återge en ensidigt positiv bild av det som Naturvårdsverket rapporterat, och att det även saknats en samlad samhällsekonomisk bedömning av stödets effekter.

Riksrevisionens rekommendationer

För att förbättra genomförandet, utformningen och rapporteringen av Klimatklivet lämnar Riksrevisionen följande rekommendationer till regeringen:

- För att undvika att felaktiga beslut fattas som riskerar att minska effekten av ett eventuellt nytt stöd bör regeringen säkerställa tillräckliga tidsramar så att myndigheterna kan arbeta fram en fungerande arbetsprocess innan ett komplext system liknande Klimatklivet startar. Arbetsprocesser och system som byggts upp inom Klimatklivet bör tas till vara.
- Stöd till klimatinvesteringar bör enbart ges till åtgärder i sektorer där andra styrmedel är svaga så att användningen av dubbla styrmedel kan minska i enlighet med riksdagens intentioner.

- Ge stöd utifrån det marknadsmisslyckande som ska avhjälpas. Exempelvis bör stöd till tank- och laddstationer inte primärt ses som ett klimatinvesteringsstöd utan snarare som ett stöd för spridning av tank- och laddstationer i syfte att bygga upp ett nätverk av stationer.
- Stöd till klimatinvesteringar bör fördelas utifrån bedömningskriteriet största möjliga minskning av växthusgasutsläpp per bidragskrona.
- En utvärderingsplan bör tas fram vid start av ett eventuellt nytt klimatinvesteringsstöd för att säkerställa att rätt uppgifter kan samlas in från början.
- Stöd till klimatinvesteringar bör vara enkelt utformat och innehålla minsta möjliga administration. Endast information som används vid bedömning av åtgärder bör begäras in.
- Säkerställ att rapporteringen till riksdagen, om Klimatklivet och eventuella framtida stöd, är rättvisande och även innefattar de samlade samhällsekonomiska effekterna.

Riksrevisionen lämnar även några rekommendationer riktade till Naturvårdsverket.

Regeringens skrivelse

Regeringen uppger i skrivelsen att den välkomnar Riksrevisionens granskning. Regeringen anger vidare att dess mål är att Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsnation. Enligt det klimatpolitiska ramverket ska Sverige senast 2045 inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. För att lyckas med detta måste kostnadseffektiva investeringar göras i olika typer av lösningar som kan leda till kraftfulla utsläppsminskningar i alla samhällssektorer. Enligt regeringen har Klimatklivet varit en av dess viktigaste åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser.

Regeringen anför vidare att klimatlagen (2017:720), som trädde i kraft den 1 januari 2018, innebär att det numera finns ett tydligt krav på regeringen att genom klimatredovisningar och klimathandlingsplaner presentera en bedömning av hur klimatpolitiken påverkar möjligheterna att nå de nationella och globala klimatmålen. På detta sätt menar regeringen att kravet på redovisning och möjligheten att granska klimatpolitiken har stärkts.

Regeringen anser att Klimatklivet ska vara ett så effektivt styrmedel som möjligt och bidra till varaktiga utsläppsminskningar av växthusgaser. Naturvårdsverket har därför sedan 2016 haft som återrapporteringskrav att varje år redovisa hur stödet har fördelats och hur arbetet med uppföljning och utvärdering av investeringsprojekten fortskrider. Vidare ska Naturvårdsverket, om det är relevant, ge förslag på ändringar för att öka stödets samhällsekonomiska effektivitet. Enligt en utvärdering som Naturvårdsverket lät genomföra 2017 ligger Klimatklivets roll i att det kan fylla i de luckor som finns i den generella klimatpolitiken som koldioxidskatten. Åtgärderna som genomförs underlättar en omvandling av t.ex. transporter och

uppvärmningssystem till mer koldioxidsnåla alternativ och kan bidra till att effektiva klimatinvesteringar tidigareläggs. Samtidigt visar utvärderingen att det finns utrymme för förbättringar.

Regeringen framhåller att den utifrån erfarenheter och utvärderingar av Klimatklivet tidigare gjort ändringar i den förordning som reglerar investeringsstödet. Parallellt har Naturvårdsverket, länsstyrelserna och Statens energimyndighet också utvecklat sitt arbetssätt.

Regeringen anför vidare att den budget som riksdagen beslutat om för 2019 medförde att det tills vidare inte gick att fatta beslut om nya stöd inom ramen för Klimatklivet. Regeringen har därefter i propositionen Vårändringsbudget för 2019 (prop. 2018/19:99) föreslagit en förstärkning av anslaget 1:16 Klimatinvesteringar inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård för att det återigen ska vara möjligt att ge stöd via Klimatklivet.

Regeringen anför slutligen att den har påbörjat ett arbete med att utveckla och effektivisera Klimatklivet. Detta arbete görs i enlighet med det s.k. januariavtalet, den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet och Liberalerna. Riksrevisionens granskningsrapport är ett viktigt underlag för detta arbete.

Regeringen anser att Riksrevisionens rapport är slutbehandlad genom skrivelsen.

Motionerna

Enligt kommittémotion 2018/19:3111 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) bör Klimatklivet avvecklas i sin nuvarande form till förmån för mer kostnadseffektiva klimatpolitiska åtgärder. Motionärerna anför att det är viktigt att klimatåtgärder är kostnadseffektiva och komplementära i förhållande till andra aktörers ansvarsområden. Det finns ett stort behov av en offensiv och kostnadseffektiv klimatpolitik. Inte minst behöver vi i Sverige fokusera på biobränsle, klimatneutralt flyg och elektrifiering av transportsektorn.

I kommittémotion 2018/19:3112 yrkande 4 föreslår Jessica Rosencrantz m.fl. (M) att Klimatklivet ska läggas ned. Motionärerna pekar på att Riksrevisionen riktat kritik mot Klimatklivet på flera punkter. Till exempel är utsläppsminskningarna felaktigt beräknade, Klimatklivet genererar inte kostnadseffektiva åtgärder, marginalkostnaden är högre än vad som enligt Miljömålsberedningens analys krävs för att nå klimatmålet till 2030 och de administrativa kostnaderna är betydligt högre än för andra, mer fokuserade investeringsstöd. Klimatklivet är dyrt, ineffektivt och otillräckligt. Det bör noteras att de svenska utsläppen vände upp under den förra mandatperioden och ökade 2018. Ska vi vända denna utveckling krävs det enligt motionärerna en ändamålsenlig, kostnadseffektiv och kraftfull klimatpolitik. Klimatklivet är inte ett exempel på detta och bör därför läggas ned.

I yrkande 1 i samma motion framförs att regeringen ska vidta åtgärder för att samtliga klimatåtgärder ska klimatnyttoberäknas. Motionärerna anför att

effekterna av de åtgärder som genomförs inte kan utgå från felaktiga beräkningar om vi ska klara klimatutmaningen. I yrkande 2 framhåller motionärerna vikten av att sträva efter att samtliga klimatåtgärder åstadkommer största möjliga klimatnytta per investerad krona. Enligt motionärerna bör särskilt fokus läggas på att ta till vara Riksrevisionens konstaterande om bristande kostnadseffektivitet. Regeringen måste sträva efter att samtliga klimatåtgärder ska åstadkomma största möjliga klimatnytta per investerad krona. Vidare framhålls i yrkande 3 behovet av att vidta åtgärder för att säkerställa att rapporteringen till riksdagen är heltäckande. Motionärerna anför att Riksrevisionen bedömer att regeringen har valt att återge en ensidigt positiv bild av det som Naturvårdsverket rapporterat, och att det även saknats en samlad samhällsekonomisk bedömning av stödets effekter.

Även i kommittémotion 2018/19:3113 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) föreslås att Klimatklivet ska läggas ned. Motionärerna anför att behovet av att bekämpa riskerna för global uppvärmning är en av vår tids utmaningar. Utan kostnadseffektiva åtgärder och bidrag till teknisk utveckling finns det dock ytterst små möjligheter för Sverige att bidra till att fler länder minskar sina utsläpp i en tid när utsläppen i stället kraftigt ökar. Enligt motionärerna har forskning på ny miljöteknik, särskilt inom kärnkraftsområdet, kombinerat med internationella investeringar i nuläget högst effektivitet sett till minskade utsläpp av växthusgaser per spenderad krona.

Kompletterande uppgifter

Den 15 juni 2017 beslutade riksdagen om ett nytt klimatpolitiskt ramverk för Sverige (prop. 2016/17:146, bet. 2016/17:MJU24, rskr. 2016/17:320). Ramverket omfattar bl.a. en klimatlag, ett långsiktigt klimatmål och etappmål för att minska inhemska växthusgaser. Det långsiktiga klimatmålet är att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter nå negativa utsläpp.

Riksdagen beslutade i samband med ramverket även om en ny precisering av miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan:

Den globala medeltemperaturökningen begränsas till långt under 2 grader Celsius över förindustriell nivå och ansträngningar görs för att hålla ökningen under 1,5 grader Celsius över förindustriell nivå. Sverige ska verka internationellt för att det globala arbetet inriktas mot detta mål.

Till miljö kvalitetsmålet hör fem etappmål, varav de fyra sistnämnda beslutades av riksdagen 2017.

1. Etappmålet innebär att utsläppen av växthusgaser i Sverige, från verksamheter som inte omfattas av systemet för handel med utsläppsrätter, ska minska med 40 procent till 2020 jämfört med 1990.
2. Senast 2045 ska Sverige inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. För att nå nettonollutsläpp får kompletterande åtgärder tillgodoräknas. Utsläppen

från verksamheter inom svenskt territorium ska vara minst 85 procent lägre än utsläppen 1990.

3. Växthusgasutsläppen i Sverige i ESR-sektorn (Effort Sharing Regulation), dvs. växthusgasutsläppen utanför EU:s handelssystem för utsläppsrätter (EU ETS), bör senast 2030 vara minst 63 procent lägre än utsläppen 1990. Högst 8 procentenheter av utsläppsminskningarna får ske genom kompletterande åtgärder.
4. Växthusgasutsläppen i Sverige i ESR-sektorn bör senast 2040 vara minst 75 procent lägre än utsläppen 1990. Högst 2 procentenheter av utsläppsminskningarna får ske genom kompletterande åtgärder.
5. Växthusgasutsläppen från inrikes transporter (utom inrikes luftfart som ingår i EU:s utsläppshandelssystem, EU ETS) ska senast 2030 minska med minst 70 procent jämfört med 2010.

I klimatlagen (2017:720) som trädde i kraft den 1 januari 2018 finns bl.a. krav på att regeringen varje år ska lämna en klimatredovisning till riksdagen i budgetpropositionen. Klimatredovisningen ska innehålla

- en redovisning av utsläppsutvecklingen
- en redovisning av de viktigaste besluten inom klimatpolitiken under året och vad de besluten kan betyda för utvecklingen av växthusgasutsläppen
- en bedömning av om det finns behov av ytterligare åtgärder och när och hur beslut om sådana åtgärder i så fall kan fattas.

Regeringen införde 2015 Klimatklivet i statens budget. Satsningen syftar till att stödja klimatinvesteringar på lokal och regional nivå. Stödet har tidigare förstärkts och förlängts. Klimatklivet ligger under anslaget 1:16 Klimatinvesteringar, utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård. I budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 20) anges att anslaget får användas för klimatinvesteringar på lokal och regional nivå samt för stöd till installation av laddinfrastruktur för elfordon. Anslaget får bl.a. användas för statsbidrag för detta.

Närmare bestämmelser om stöd inom Klimatklivet finns i förordningen (2015:517) om stöd till lokala klimatinvesteringar (klimatklivsförordningen). Enligt denna förordning får stöd ges i form av bidrag i syfte att varaktigt minska utsläppen av växthusgaser. Stöd får endast ges till åtgärder som bidrar till att uppfylla strategier, planer eller program för klimat och energi i det eller de län eller i den eller de kommuner där åtgärden är avsedd att genomföras, och som bidrar till att öka takten för att nå miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan och dess etappmål. Stöd ska i första hand ges till den eller de åtgärder som vid varje prövningstillfälle bedöms ge den största varaktiga minskningen av utsläpp av växthusgaser per investeringskrona. Om minskningen av utsläpp av växthusgaser är likvärdig för flera ansökningar, ska hänsyn också tas till åtgärdernas möjlighet att bidra till spridning av teknik och till marknadsintroduktion samt till åtgärdernas effekter på andra miljö kvalitetsmål, hälsa och sysselsättning (1, 3 och 4 §§).

År 2018 infördes även ladda-hemma-stödet som en del av Klimatklivet. Stödet regleras närmare genom förordningen (2017:1318) om bidrag till privatpersoner för installation av laddningspunkt till elfordon. Enligt 1 § får Naturvårdsverket ge bidrag för installationer av laddningspunkter till elfordon för att bidra till omställningen till hållbara transporter i Sverige.

I budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1) anförde regeringen bl.a. följande om Klimatklivet:

För att Sverige ska vara ledande i omställningen till ett samhälle med mycket låga utsläpp av växthusgaser krävs investeringar och insatser i samhällets alla sektorer. Klimatklivet är en av regeringens viktigaste insatser för att stödja minskade utsläpp och klimatomställning i hela landet. Ett strategiskt klimat- och energiarbete på lokal och regional nivå är centralt, men behöver mer kraft för genomförande. Klimatklivet påskyndar investeringar för omställning till Sverige. Genom att regeringens satsning matchas med medfinansiering från företag, kommuner, landsting och bostadsrättsföreningar, så har Klimatklivet hittills möjliggjort klimatinvesteringar i Sverige för uppskattningsvis 4–5 miljarder kr. Regeringen bedömer att de satsningar som investeringsstödet Klimatklivet har gått till har stora förutsättningar att bidra till god miljö- och samhällsnytta framöver.

I budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 20) redovisade regeringen att Naturvårdsverket till den 27 september 2018 hade beviljat stöd till 2 317 ansökningar, sammanlagt ca 3,3 miljarder kronor, inom Klimatklivet. Åtgärder beräknas enligt regeringen minska utsläppen med 930 000 ton koldioxidekvivalenter per år. Stödet utgör i genomsnitt ca 46 procent av investeringskostnaderna, och Klimatklivet har möjliggjort klimatinvesteringar om totalt ca 7,3 miljarder kronor.

Regeringen lyfte i propositionen fram att Klimatklivet innebär att investeringsstöd ges till de åtgärder som ger störst minskning av växthusgasutsläppen i förhållande till investeringskostnaden. Klimatklivet ger bl.a. investeringsstöd till laddinfrastruktur. Under 2017 och t.o.m. oktober 2018 beviljades ca 15 600 nya laddpunkter för elbilar stöd. Andra åtgärder i transportsektorn är tankstationer för biodrivmedel och utökad biogasproduktion.

I klimatredovisningen till budgetpropositionen för 2019 bedömer regeringen att de större styrmedelsförändringar i transportsektorn som beslutades under 2017 (dvs. bonus–malus, bränslebytet och förstärkning av Klimatklivet) sammantaget kommer att kunna minska utsläppen med upp till 4–6 miljoner ton 2030 jämfört med referensscenariot som omfattar styrmedel som var beslutade t.o.m. juni 2016.

I budgetpropositionen för 2019 föreslog regeringen att riksdagen skulle anvisa 1 590 miljoner kronor till anslaget 1:16 Klimatinvesteringar. Regeringen föreslog vidare att riksdagen skulle bemyndiga regeringen att under 2019 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2,5 miljarder kronor 2020–2030.

Riksdagen beslutade därefter att, i enlighet med miljö- och jordbruksutskottets förslag, anvisa 840 miljoner kronor mindre till anslaget jämfört med regeringens förslag. Riksdagen beslutade vidare att inte ge regeringen något bemyndigande att ingå ekonomiska åtaganden för anslaget (bet. 2018/19:MJU1, prot. 2018/19:32, rskr. 2018/19:98).

I propositionen Vårändringsbudget för 2019 (prop. 2018/19:99) föreslog regeringen att anslaget 1:16 Klimatinvesteringar skulle ökas med 758 miljoner kronor. Regeringen bedömde att effektiva investeringar måste göras i olika typer av lösningar som kan leda till kraftfulla utsläppsminskningar inom alla samhällssektorer för att de klimatmål som ingår i det klimatpolitiska ramverket som riksdagen har beslutat om ska nås. Enligt regeringen är Klimatklivet en viktig insats för att minska utsläppen i hela landet. Satsningar behövs därför fortfarande. Regeringen anförde vidare att den, mot bakgrund av utvärderingar som har genomförts, avser att vidta åtgärder för att utveckla och effektivisera Klimatklivet.

Miljö- och jordbruksutskottet yttrade sig den 16 maj 2019 till finansutskottet över vårändringsbudgeten och anförde då bl.a. följande (yttr. 2018/19:MJU6y):

Utskottet välkomnar regeringens avsikt att vidta åtgärder för att utveckla och effektivisera Klimatklivet. Utskottet tillstyrker därför regeringens förslag till ökning av anslaget med 758 miljoner kronor, varav 8 miljoner kronor avser finansiering av redan ingångna avtal.

Den 18 juni 2019 röstade riksdagen ja till regeringens förslag i vårändringsbudgeten om ändrade inkomster och utgifter för 2019 samt ändrad användning av anslag (bet. 2018/19:FiU21, prot. 2018/19:107, rskr. 2018/19:288).

Enligt Naturvårdsverkets regleringsbrev för budgetåret 2019 ska verket samlat redovisa medelsanvändningen för anslaget 1:16 Klimatinvesteringar. Redovisningen ska bl.a. inkludera beslutade investeringar och förväntade resultat. Vidare ska redovisningen innehålla en beskrivning av hur arbetet med uppföljning och utvärdering av stöd som ges enligt bestämmelser i klimatklivsförordningen fortskrider. Om det är relevant, ska Naturvårdsverket även ge förslag på ändringar för att öka stödets samhällsekonomiska effektivitet. Uppdraget ska redovisas årligen till regeringen.

Naturvårdsverket presenterade sin senaste redovisning den 11 april 2019 (NV-09203-18). I denna beskriver Naturvårdsverket de resultat som uppnåddes med Klimatklivet från september 2015 till den 31 december 2018. Av redovisningen framgår bl.a. följande. Naturvårdsverket har beviljat medel till drygt 3 200 åtgärder inom Klimatklivet. Sammanlagt har 4,7 miljarder kronor betalats ut. De åtgärder som beviljats stöd medför en årlig utsläppsminskning på ca 3 procent av Sveriges totala koldioxidutsläpp, eller 9 procent av utsläppen från inrikes transporter. Åtgärderna beräknas bidra med en minskning av växthusgaser som motsvarar drygt 1,45 miljoner ton koldioxidekvivalenter per år under åtgärdernas livslängd. Denna beräknas till i genomsnitt 16 år. Det blir totalt 23 miljoner ton koldioxidekvivalenter och en utsläppsminskning på knappt fem kilo koldioxid per krona beviljat bidrag.

Kostnaden för bidraget kan enligt Naturvårdsverket beräknas till 20 öre per kilo koldioxid. Detta är en relativt låg kostnad jämfört med t.ex. den generella koldioxidskatten som uppgår till 115 öre per kilo koldioxid.

Enligt Naturvårdsverket är de flesta åtgärder som fått stöd tekniska investeringar som leder till bestående strukturella förändringar i form av tekniskskifte. Det är därför enligt Naturvårdsverket sannolikt att Klimatklivet leder till minskade klimatutsläpp även efter åtgärdernas livslängd. Det rör bl.a. konverteringar från olja till bibränsle för uppvärmning av bostäder och lokaler samt investeringar i tankställen som möjliggör byte av drivmedel till bibränsle och el inom transportsektorn. Den redovisade utsläppsminskningen utgår från förväntad klimatnytta. I takt med att allt fler projekt slutförs kommer enligt Naturvårdsverket analyser av det faktiska utfallet att utföras.

Naturvårdsverket anför vidare att Klimatklivet är ett brett stöd. Åtgärder inom transport, energikonvertering och biogasproduktion beräknas leda till den största minskningen av koldioxidutsläpp. Flest åtgärder har beviljats inom kategorin laddningsstationer. Kategorin energikonvertering är den största åtgärds-kategorin sett till totalt stödbelopp och är även den kategori som har högst beviljade stödbelopp per ansökan.

Klimatklivet ökar enligt Naturvårdsverket farten i industrins energiomställning och stärker industrins konkurrenskraft. Det handlar bl.a. om en industriomläggning för produktion av biokol, produktion av pyrolysolja och utbyggnad av fjärrvärmnät. Naturvårdsverket anför vidare att en majoritet av de energikonverteringar som får medel från Klimatklivet fasar ut eldningsolja till förmån för bibränsle. Merparten av de ansökningar som beviljats inom kategorin transporter rör tankstationer för biodrivmedel.

Enligt Naturvårdsverket behövs ett klimatinvesteringsstöd för att komplettera andra, generella styrmedel eftersom sådana inte har tillräcklig kraft för att åstadkomma de systemskiften som krävs för att nå klimatmålen. Ett investeringsstöd är också många gånger likvärdigt med eller mer kostnadseffektivt än generella styrmedel.

Vad gäller utvecklingen av Klimatklivet framgår bl.a. följande av Naturvårdsverkets redovisning. I augusti 2018 förändrades klimatklivsförordningen bl.a. infördes en gränsdragning till bonus-malus-systemet för bilar. Under 2018 arbetade Naturvårdsverket med utveckling i fråga om förenkling, förtydligande och främjande. Syftet var bl.a. att minska administrationskostnaderna, skapa en bättre process kring vägledning och förbättra kommunikationen för att få in bra ansökningar. Naturvårdsverket anför vidare i lägesrapporten att det vid genomgång av aktuella projekt har visat sig att en viss dubbelräkning av utsläppen kan ha skett. I den redovisade sammanräkningen finns därför en mer systematisk justering för den dubbelräkning som kan uppstå när flera åtgärder i en kedja beviljats bidrag. Naturvårdsverket har därför justerat ned den totala årliga utsläppsminskningen från 1,57 till 1,45 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Vissa osäkerheter kvarstår dock. Myndigheten arbetar med att minska risken för dubbelräkningar.

Naturvårdsverket har därutöver lämnat följande uppgifter om utvecklingsarbetet för Klimatklivet. Vad gäller frågan om effektivare handläggning pågår ett arbete hos Naturvårdsverket med en planerad it-utveckling som öppnar för förenklingar och minskad administration. Det handlar bl.a. om återrapportering i it-verktyget KlivIT och förenkling av länsstyrelsens diarieföring. Arbetet pågår även med att förtydliga informationen till sökande och stödmottagare för att minska behovet av kompletteringar. Bland annat publicerades sommaren 2019 en vägledning om vilka kostnader som är stödberättigande. Naturvårdsverket kommer även att uppdatera sin webbplats med ett förtydligande av hur åtgärder ska redovisas. Naturvårdsverket arbetar även med administrativ utveckling. Detta handlar till stor del om att förbättra och tydliggöra verkets interna arbetssätt och rutiner genom bl.a. uppdaterade lathundar. Naturvårdsverket gick under våren 2019 även över till digitala beslut utan fysisk underskrift. Därutöver arbetar Naturvårdsverket med uppföljning och utvärdering. Verket har genomfört de första platsbesöken som en del i uppföljningen av genomförandet av åtgärder. Vidare pågår ett arbete med att beställa en extern utvärdering som främst kommer att röra effekterna av Klimatklivets åtgärder. Utvärderingen är tänkt att genomföras under hösten 2019.

Naturvårdsverket har vidare uppgett att det på myndigheten även pågår ett arbete som rör analys och återrapportering. Som framgår av redovisningen från april 2019 påbörjades under första kvartalet 2019 en analys av hur stor utsläppsminskningen faktiskt blir som en följd av åtgärder som beviljats stöd inom Klimatklivet där större hänsyn tas till geografiska utsläpp och utsläpp som uppstår utifrån åtgärder i en kedja. Vissa av dessa omräkningar av den samlade statistiken redovisades i redovisningen, och vissa behöver utvecklas vidare till kommande redovisningar. Naturvårdsverket har även påbörjat arbetet med att beräkna Klimatklivets samlade effekt på inhemska utsläpp. Verket har hittills redovisat data för den största åtgärds-kategorin, energikonverteringar. Arbetet med att bedöma och göra beräkningar på andra åtgärds-kategorier pågår. Naturvårdsverket har vidare tagit fram en metod för att hantera dubbelräkning mer systematiskt. De totala siffrorna i lägesredovisningen är justerade med denna metod. Naturvårdsverket har även påbörjat ett arbete med att göra beräkningar utifrån referensscenarier. Inför de nya ansökningar som kan komma in arbetar Naturvårdsverket bl.a. med att få förenklingar och effektiviseringar på plats. Det rör sig bl.a. om att ta fram andra modeller av stöd till laddinfrastruktur, anpassade ansökningsformulär för vanliga kategorier, förenklingar för konverteringsåtgärder och en vägledning för mindre kompletteringsbehov.

Slutligen noteras det s.k. januariavtalet som träffades mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Liberalerna i januari 2019. Detta avtal är en överenskommelse om politikens inriktning på flera områden, bl.a. miljö och klimat. I avtalet anges att Sverige ska gå före på klimat- och miljöområdet och bli världens första fossilfria välfärdsland, att Sverige ska ha en aktiv klimatpolitik som värnar det klimatpolitiska

ramverket, att klimatinvesteringsprogrammen ska utvecklas och effektiviseras och att all relevant lagstiftning ska ses över så att det klimatpolitiska ramverket får genomslag. Enligt överenskommelsen ska vidare fossilfri laddning och tankning möjliggöras genom att infrastrukturen byggs ut. Investeringar ska bl.a. göras i produktion och distribution av biogas. Från 2030 kommer det inte längre att vara tillåtet att sälja nya bensin- och dieseldrivna bilar, och ett årtal ska utredas för när fossila bränslen ska vara helt utfasade. Enligt överenskommelsen ska utredningar tillsättas under 2019. Enligt uppgift från Regeringskansliet är detta arbete under beredning. Inga utredningar har ännu tillsatts.

Av januariavtalet framgår vidare att flygets klimatpåverkan ska minskas. Bland annat ska det införas en obligatorisk klimatdeklaration vid köp av flygresor. Enligt överenskommelsen skulle utredningar tillsättas under våren 2019. Enligt uppgift från Regeringskansliet är även detta arbete under beredning. Inga utredningar har ännu tillsatts. Enligt januariavtalet ska också ett förslag om miljöstyrande start- och landningsavgifter tas fram. Regeringen gav den 29 augusti 2019 Transportstyrelsen i uppdrag att lämna ett sådant förslag. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2020.

Enligt januariavtalet ska det även införas krav på obligatorisk inblandning av förnybart bränsle. Denna fråga har utretts av en särskild utredare som regeringen i februari 2018 gav i uppdrag att analysera hur flygets användning av hållbara biobränslen kan främjas för att bidra till en övergång till ett fossilfritt energisystem och minskad klimatpåverkan. Utredningen antog namnet Biojetutredningen och överlämnade i februari 2019 betänkandet Biojet för flyget (SOU 2019:11) till regeringen. Utredningen har remitterats. Sista datum för remissvar var den 18 september 2019. Beredning pågår nu inom Regeringskansliet.

Den 27 juni 2019 beslutade regeringen om flera förändringar som berör Klimatklivet. Regeringen beslutade bl.a. att åter öppna möjligheten för ansökningar till Klimatklivet och ladda-hemma-stödet. Regeringen beslutade samtidigt om en ny förordning om statligt stöd för installation av laddningspunkter för elfordon, som möjliggör stöd för s.k. icke-publika laddpunkter. Denna förordning innebär att vissa begränsade möjligheter till stöd för icke-publika laddpunkter bryts ut ur Klimatklivet och införs i den nya förordningen. Enligt förordningen kan stöd ges till bl.a. bostadsrättsföreningar och arbetsgivare som önskar tillhandahålla laddningspunkter för sina anställda. Ansöknings- och prövningsförfarandet i den nya förordningen är enligt regeringen avsevärt förenklat jämfört med Klimatklivet.

Regeringen fattade även beslut om ändringar i klimatklivsförordningen. Dessa ändringar innebär att stöd inte kan ges till informationsinsatser eller till åtgärder som berättigar till stöd enligt den nya förordningen. Vidare innebär ändringen att klimatsatsningar som bidrar till att minska utsläpp av växthusgaser inom jordbruket får något större tyngd och att länsstyrelsen ska delta i uppföljningen och utvärderingen av stödet.

Samtidigt gav regeringen Naturvårdsverket ett utökad uppdrag. Från och med 2020 ska myndigheten i sin årliga redovisning till regeringen beskriva hur den har arbetat med att utveckla och effektivisera arbetet med Klimatklivet. I redovisningen till 2020 ska det även finnas en bedömning av vilka samhällsekonomiska konsekvenser och konsekvenser på faktisk fördelning av stöd per åtgärdskategori, aktörer och geografisk spridning som det skulle få om bedömningskriteriet för stöd inom Klimatklivet ändrades från klimatnytta per investeringskrona till klimatnytta per bidragskrona. Bedömningen av den samhällsekonomiska effektiviteten av en sådan ändring ska göras tillsammans med Konjunkturinstitutet. Regeringen gav även i uppdrag till länsstyrelserna att med utgångspunkt i de regionala energi- och klimatstrategierna och Klimatklivet samordna, och i dialog med olika aktörer verka för, effektiva klimatinvesteringar i länet och synergieffekter mellan olika åtgärder.

Utskottets ställningstagande

Liksom regeringen välkomnar utskottet Riksrevisionens granskning. Klimatfrågan är en av vår tids viktigaste utmaningar. Utskottet delar regeringens ambitioner i klimatarbetet och anser liksom regeringen att Klimatklivet är en viktig del i detta arbete.

Som framgått av redovisningen ovan ingår flera åtgärder som syftar till att förbättra klimatarbetet i januariavtalet. I enlighet med januariavtalet ska Sverige ha en aktiv klimatpolitik som värnar det klimatpolitiska ramverket. Klimat investeringsprogrammen ska utvecklas och effektiviseras. All relevant lagstiftning ska ses över så att det klimatpolitiska ramverket får genomslag. Utskottet kan vidare konstatera att det på Naturvårdsverket sedan en tid tillbaka pågår ett omfattande arbete med att utveckla Klimatklivet. Det är av största vikt att rapporteringen till riksdagen är så korrekt som möjligt. Som regeringen framhåller i sin skrivelse innebär klimatlagen att ett nytt regelverk har satts på plats som förbättrar rapporteringen till riksdagen.

Utskottet ser positivt på det arbete för att utveckla och effektivisera Klimatklivet som i enlighet med januariavtalet nu påbörjats bl.a. genom de beslut som fattades i juni och augusti 2019. Utskottet välkomnar särskilt det arbete som pågår på Naturvårdsverket vad gäller effekterna av Klimatklivet och fastställandet av de faktiska utsläppsminskningar som Klimatklivet ger upphov till.

De förändringar och det utvecklingsarbete som i enlighet med januariavtalet nu pågår ger förutsättningar för att ytterligare effektivisera det viktiga arbete som genomförs inom ramen för Klimatklivet. Det är utskottets mening att detta arbete bör fortsätta.

Mot denna bakgrund avstyrks motionerna 2018/19:3111, 2018/19:3112 yrkandena 1–4 och 2018/19:3113. Avslutningsvis föreslår utskottet att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Reservation

Klimatklivet, punkt 1 (M, SD, KD)

av Louise Meijer (M), John Widegren (M), Runar Filper (SD), Betty Malmberg (M), Mats Nordberg (SD), Staffan Eklöf (SD) och Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:3111 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD),

2018/19:3112 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 1–4 och

2018/19:3113 av Martin Kinnunen m.fl. (SD).

Ställningstagande

Klimatförändringarna och risken för global uppvärmning är en av vår tids stora utmaningar. Denna utmaning kräver kraftfulla och effektiva åtgärder. Det är viktigt att de åtgärder som staten finansierar är kostnadseffektiva, detta för att åstadkomma största möjliga utsläppsminskning. Vi menar att Klimatklivet inte uppfyller dessa krav och inte är ett effektivt verktyg i arbetet med klimatförändringar.

Riksrevisionen riktar i sin rapport kritik mot Klimatklivet på flera punkter. Riksrevisionen konstaterar bl.a. att Klimatklivet dras med samma brister som dess föregångare, Klimp, dvs. att de administrativa kostnaderna är betydligt högre än för andra, mer fokuserade investeringsstöd.

Riksrevisionen konstaterar vidare att de utsläppsminskningar som Klimatklivet sägs generera är felaktigt beräknade. För att klara av klimatutmaningen måste vi kunna bedöma effekterna av våra åtgärder. För att göra detta måste vi ha korrekta beräkningar. Vi kräver därför att regeringen vidtar åtgärder för att samtliga klimatåtgärder ska klimatnyttoberäknas.

Vidare konstaterar Riksrevisionen att Klimatklivet inte genererar kostnadseffektiva åtgärder. Vi anser därför att särskilt fokus bör läggas på de brister i kostnadseffektiviteten som Riksrevisionen har konstaterat. Våra gemensamma resurser är begränsade. Detta ställer krav på ett ändamålsenligt nyttjande av dessa resurser. Regeringen måste därför sträva efter att samtliga klimatåtgärder ska åstadkomma största möjliga klimatnytta per investerad krona.

Riksrevisionen konstaterar också att marginalkostnaden för de åtgärder som vidtas inom Klimatklivet är för hög för att vi ska sänka utsläppen i den

takt som krävs för att nå de svenska klimatmålen till 2030. Klimatklivet är dyrt, ineffektivt och otillräckligt. Det är mycket allvarligt att regeringens största klimatsatsning har dessa brister.

Det kan vidare noteras att regeringen enligt Riksrevisionens bedömning har valt att återge en ensidigt positiv bild av det som Naturvårdsverket rapporterat om Klimatklivet. Därutöver saknas även en samlad samhällsekonomisk bedömning av stödets effekter. Detta är synnerligen allvarligt. Det framstår närmast som att regeringen i ett försök att rädda sitt eget anseende har valt att försköna bilden av sitt arbete i stället för att presentera en rättvisande bild. Det är inte att ta klimatförändringarna och de hot som de medför på allvar. Vi anser därför att regeringen måste vidta åtgärder för att säkerställa att rapporteringen till riksdagen är heltäckande. Det svenska folket och dess företrädare förtjänar en korrekt beskrivning av verkligheten, även när det inte är gynnsamt för den svenska regeringen.

Det bör också noteras att de svenska utsläppen under den förra mandatperioden vände uppåt. De svenska utsläppen ökade under 2018. Efter fyra års rödgrönt styre har Sverige gått från utsläppsminskningar till utsläppsökningar. Detta är mycket oroande. För att vända denna utveckling finns behov av en ändamålsenlig, kostnadseffektiv och kraftfull klimatpolitik. Klimatklivet är inte ett exempel på detta. Vi menar därför att Klimatklivet bör läggas ned och ersättas av mer effektiva åtgärder.

Särskilda yttranden

1. Hänvisning till pågående arbete (C)

Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C) anför:

Riksrevisionen har framfört kritik mot Klimatklivet. Därför har det också varit viktigt för Centerpartiet att förbättra och effektivisera de förordningar som styr stödet. Exempelvis kommer informationsinsatser inte längre att kunna få stöd. Sådant som klimatångestterapi och svärmätbara projekt utesluts för att skapa en tydligare stödform. Vi kommer att fortsätta att följa upp detta för att säkerställa att stödet blir så kostnadseffektivt och får så hög klimatnytta som möjligt med tydligt fokus på mätbara effekter som leder till bättre träffsäkerhet.

2. Hänvisning till pågående arbete (L)

Tina Acketoft (L) anför:

För att rädda klimatet krävs långsiktiga klimatinvesteringar som på riktigt bidrar till minskade utsläpp. Det kan t.ex. handla om investeringar i laddinfrastruktur, metangasreducering eller satsningar på forskning och utveckling för att t.ex. få ned industrins utsläpp. Centralt är att investeringarna leder till minskade utsläpp men också att det görs en analys av utsläppsminskningarna i relation till satsade pengar för att på så sätt maximera utsläppsminskningar per satsad krona. Riksrevisionen, men även Konjunkturinstitutet, har gjort viktiga granskningar av hur regeringens satsning Klimatklivet har genomförts och dess effekter. Dessvärre kan det konstateras att det riktats en hel del kritik mot Klimatklivet som nu måste hanteras. För Liberalerna har det därför varit centralt att inom ramen för januariavtalet och budgetarbetet driva på för att det fortsatta arbetet med Klimatklivet effektiviseras bl.a. med tydligt fokus på mätbara effekter och att Riksrevisionens kritik beaktas i det fortsatta arbetet.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2018/19:121 Riksrevisionens rapport om Klimatklivet.

Följdmotionerna

2018/19:3111 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Klimatklivet bör avvecklas i sin nuvarande form till förmån för mer kostnadseffektiva klimatpolitiska åtgärder och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:3112 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om klimatnyttoberäkningar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att sträva efter att samtliga klimatåtgärder åstadkommer största möjliga klimatnytta per investerad krona och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att vidta åtgärder för att säkerställa att rapporteringen till riksdagen är heltäckande och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nedläggning av Klimatklivet och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:3113 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lägga ned Klimatklivet och tillkännager detta för regeringen.